

## TARIX O'QITISH METODIKASI FANIDAN ONLAYN-KEYS TOPSHIRIQLAR

### 1. Virtual debat (onlayn forum yoki videokonferensiya shaklida)

- **Vazifa:** Talabalar guruhlariga bo‘linib, tarixiy mavzuda (masalan, “XX asrning eng ta’sirli ixtirolari” yoki “Buyuk imperiyalar qulashiga nima sabab bo‘lgan?”) o‘z pozitsiyasini himoya qilishadi.
- **Jarayon:** Google Meet, Zoom yoki MS Teams orqali jonli debat o‘tkazish; bahsni moderatsiya qilish uchun onlayn ovoz berish vositalaridan foydalanish.
- **Natija:** Talabalar dalillar keltirish, tarixiy faktlardan foydalanish va xulosa chiqarish ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

### 2. Tarixiy voqealarni interaktiv taqdimot shaklida yoritish

- **Vazifa:** Bitta muhim tarixiy voqea yoki davrni (masalan, Inson huquqlari deklaratsiyasining yaratilishi, Uyg‘onish davri) infografika, interaktiv slayd yoki poster shaklida onlayn taqdimot qilish.
- **Jarayon:** Canva, Google Slides yoki Prezi kabi vositalardan foydalanib, tarixiy manbalarni keltirish, mavzuni vizual va aniq bayon etish.
- **Natija:** Ta’lim oluvchilar mazmunli, qiziqarli dizaynlarda onlayn taqdimot tayyorlaydi hamda o‘zining yaratuvchanlik va axborot tanqidiy tahlil ko‘nikmasini oshiradi.

### 3. Tarixiy matnlarni “Text Mining” yoki “Bulut so‘zlari” bilan tahlil qilish

- **Vazifa:** Biror tarixiy nutq (masalan, mashhur davlat arbobining ma’ruzasi) yoki hujjatning raqamli matnini olish va onlayn matn tahlili xizmatlari (Voyant Tools, WordClouds) yordamida asosiy mavzu, takrorlanuvchi so‘zlar, kontekstni aniqlash.
- **Jarayon:** Talabalar matnni yuklab, dastur yordamida eng ko‘p ishlatilgan so‘zlar bulutini yaratishadi; bu so‘zlar va mavzularni muhokama qilishadi.
- **Natija:** Talabalar tarixiy matnlarni tahlil qilish, asosiy g‘oyalar va ma’lumotlarni ajratib olish ko‘nikmasini o‘zlashtiradi.

#### 4. **Raqamli tarixiy xaritalar bilan ishlash**

- **Vazifa:** Tarixiy davr yoki davlatning chegaralari, harbiy yurish yo‘llari, savdo yo‘llarini onlayn xaritalar (ArcGIS Online, Google Earth)da belgilang. Ularning o‘zgarish dinamikasini tahlil qiling.
- **Jarayon:** Xarita vositalari yordamida muayyan davrga oid geografik o‘zgarishlarni ko‘rsatish va bu o‘zgarishlarning sabablarini guruhda muhokama qilish.
- **Natija:** Talabalar tarixiy jarayonlar va geografik omilning o‘zaro bog‘liqligini yanada aniqroq anglaydi.

#### 5. **Virtual tur (onlayn muzey yoki 3D ekspozitsiya) ustida topshiriq**

- **Vazifa:** Talabalar internetdagi virtual muzey ekskursiyasini (British Museum, Louvre, O‘zbekiston Tarixi Davlat muzeyi onlayn ko‘rgazmalari va h.k.) tomosha qilishadi. U yerdagi biror tarixiy eksponat haqida mustaqil tadqiqot tayyorlash.
- **Jarayon:** Onlayn ekskursiyada eksponat tanlash, u haqda qo‘shimcha ma’lumot qidirish (kitoblar, maqolalar), keyin qisqa video-esse yoki taqdimot qilish.
- **Natija:** Talabalarda mustaqil izlanish, raqamli resurslardan foydalanish va topilmalarni taqdim etish ko‘nikmalari rivojlanadi.

#### 6. **Onlayn loyiha: “Tarixiy shaxsning kundaligi”**

- **Vazifa:** Biror mashhur tarixiy shaxs nomidan ijtimoiy tarmoq (masalan, padlet.com, blog platformasi yoki xayoliy Telegram kanali) yuritish. Har kuni ushbu shaxs nomidan “o‘sha davrda” sodir bo‘lgan voqealarni yoritish.
- **Jarayon:** Postlarda tarixiy faktlar, sanalar, tasvirlar va shaxsning nuqtayi nazarini real dalillar bilan boyitib berish.
- **Natija:** Talabalar tarixiy dalillarni ijodiy shaklda ifoda etib, muayyan davr ruhini his qilish va uni boshqalarga yetkazish uslubini o‘rganadilar.

#### 7. **Onlayn test va gamifikatsiya (Quiz, Kahoot, Quizizz) orqali mustahkamlash**

- **Vazifa:** O‘tilgan mavzu yoki davr bo‘yicha interaktiv testlar, viktorinalar tashkil qilish. Bunda savollar shunchaki fakt tekshirish emas, balki mulohaza yuritish va analiz qilishga yo‘naltirilgan bo‘lishi lozim.
- **Jarayon:** Quizizz yoki Kahoot‘da dars yakunida onlayn testni ishga tushirish, natijalarni real vaqtda kuzatish; jamoaviy baholash.
- **Natija:** Ta‘lim oluvchilar mavzuni chuqurroq eslab qolishlari va darhol fikr-mulohaza olish imkoniyatiga ega bo‘lishadi.

## 8. Tarixiy manbalarni taqqoslash (onlayn kollaboratsiya)

- **Vazifa:** Bir voqea bo‘yicha bir nechta raqamli manbani (arxiv hujjati, ilmiy maqola, blog posti, videorolik) topish va guruh bo‘lib ularning ishonchliligi hamda dalillarning farqli jihatlarini tahlil qilish.
- **Jarayon:** Google Docs yoki boshqa hujjatni umumiy tahrir qilish platformasida har bir guruh o‘z analitik xulosalarini kiritib boradi, keyin umumlashgan natijalar taqdim etiladi.
- **Natija:** Talabalarda manbalar bilan ishlash, tanqidiy fikrlash va ilmiy ishonchlilikni baholash ko‘nikmasi rivojlanadi.

## 9. Raqamli vaqt jadvallari (Timeline) yaratish

- **Vazifa:** Biror katta davr yoki mavzu (masalan, Temuriylar davridan qolgan obidalar, Birinchi jahon urushi jarayoni) bo‘yicha asosiy sanalarni, voqealarni TimelineJS yoki boshqa vaqt jadvallari yaratish xizmatlarida ifoda qilish.
- **Jarayon:** Har bir voqeaga oid qisqa matn, rasm va manba havolasini kiritish; jamoa bilan muhokama qilgach, onlayn taqdim etish.
- **Natija:** Kompleks voqealarni xronologik izchillikda tushunish, voqealar o‘rtasidagi sabab-oqibat munosabatlarini izohlash.

## 10. Virtual “Tarixiy rolli o‘yin” (role-play)

- **Vazifa:** Talabalar onlayn videokonferensiya platformasida tanlangan davr yoki voqeaning ishtirokchilariga “aylanib”, bitta aniq ssenariyni amalga oshirishadi (masalan, “Yigirmalar kengashi” majlisi, “Qadimgi Yunon siyosiy majlisi” kabi).

- **Jarayon:** Har bir talaba yoki guruhga aniq bir rol berish, o'sha davrning dunyoqarashi va manfaatlari nuqtayi nazaridan chiqish qilish. Barcha ishtirokchilar muhokama va qaror qabul qilish jarayonida qatnashishadi.
- **Natija:** Talabalar davr muhitiga mos "rol"ga kirib, tarixiy voqea jarayonini jonli his qilishadi, tanqidiy va ijodiy fikrlarini rivojlantirishadi.